

عنوان: بررسی میزان فقر علمی دانشمندان علوم پزشکی ایران در مقایسه با کشورهای

اسلامی

استاد راهنما: دکتر فرامرز سهیلی

استاد مشاور: دکتر علی منصوری

نگارش: پریسا قزوینه

دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان

تابستان ۱۳۹۳

چکیده

مقدمه و هدف: تولید علم و دانش تنها از طریق پژوهش که وظیفه اصلی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی است، حاصل می‌شود. شاخص‌هایی وجود دارد که در حال حاضر تفاوت بین کشورها را تعیین می‌کنند. سنجش و ارزیابی دستاوردهای علمی و پژوهشی می‌تواند راهکارهای مناسبی برای برنامه‌ریزی‌های مالی و سازمانی در حوزه پژوهش ارائه نماید. پژوهش حاضر بر آن است تا میزان فقر علمی دانشمندان علوم پزشکی ایران در مقایسه با کشورهای اسلامی و شناسایی جایگاه کشور ایران در میان کشورهای اسلامی و جهان، و نیز مقایسه رشته‌های مختلف این حوزه از نظر تولید علم با یکدیگر، پردازد. هدف از انجام این پژوهش تعیین میزان فقر علمی پژوهشگران ایرانی در حوزه علوم پزشکی و مقایسه آن با سایر کشورهای اسلامی در وبگاه علوم طی سال‌های ۱۹۷۸ تا ۲۰۱۴ است.

روش شناسی پژوهش: این پژوهش توصیفی - کاربردی بوده و از شاخص‌های علمی Sx و Xi و Yi استفاده شد. داده‌های لازم جهت انجام این پژوهش در تیر ماه ۱۳۹۳ از وبگاه علوم استخراج شد و پانزده رشته علوم پزشکی مورد بررسی قرار گرفتند. جامعه پژوهش کلیه تولیدات علمی حوزه علوم پزشکی کلیه کشورهای اسلامی می‌باشد.

یافته‌ها: بر اساس یافته‌های این پژوهش در بازه زمانی یاد شده، در تولیدات علوم پزشکی ترکیه با انتشار ۱۷۲۰۷۲ مدرک و توان علمی ۴۱/۶۲ اول مصر با انتشار ۳۰۲۰۸ مدرک و توان علمی ۷/۳۱، رتبه دوم، عربستان سعودی با انتشار ۲۹۱۱۷ مدرک و توان علمی ۷/۰۴، رتبه سوم، کشور ایران نیز با ۲۷۷۹۹ مدرک و توان علمی ۶/۷۲، رتبه چهارم، پس از آن کشورهای مالزی، پاکستان، تونس، مراکش، لبنان، کویت، با بیش از ۶۰۰۰ مدرک، به ترتیب رتبه‌های پنجم تا دهم را به خود اختصاص داده‌اند. با در نظر گرفتن شاخص Sx ایران با ۱/۰۸ درصد از جمعیت جهان و توان علمی ۷۷/۰، رتبه پنجم، ترکیه ۱/۰۷ درصد از جمعیت جهان و توان علمی ۸۸/۴ در رتبه اول، کویت با ۱/۶۶ درصد از جمعیت جهان و توان علمی ۷۸/۴ در رتبه دوم به لحاظ این شاخص قرار گرفته است. کشور لبنان و قطر نیز با کسب نمره‌های ۷۴/۳ و ۶۶/۳ از این فرمول رتبه‌های سوم و چهارم را به خود اختصاص داده‌اند. کشورهای بروئی، تونس، عربستان سعودی، بحرین، امارات متحده عربی به ترتیب با کسب نمره‌های ۴۳/۳، ۴۵/۲، ۳۰/۲، ۲۸/۲ و ۲۲/۲ رتبه‌های پنجم تا نهم را به خود اختصاص داده و ایران در رشته‌های

بیوتکنولوژی، پرستاری، پزشکی، سیستم قلب و عروق، نفرولوژی کبد، دندانپزشکی، طب اورژانس، در بین کشورهای اسلامی جایگاه اول را دارد و در سایر رشته‌ها ضعیف‌تر می‌باشد.

نتیجه گیری: سهم کشورهای اسلامی، در زمینه تولیدات علوم پزشکی به عنوان گروهی از کشورهای در حال رشد، از کل تولیدات علمی جهان بسیار اندک است. تلاش بیشتر پژوهشگران این کشورها را در این حوزه می‌طلبد. علاوه بر این ایران در تمامی رشته‌های علوم پزشکی زیرخط فقر علمی است. با وجود تلاش‌های صورت گرفته، نیازمند توجه و تولیدات علمی بیشتری در این حوزه هستیم.

واژگان کلیدی: تولید علم، سنجش علم، فقر علمی، کشورهای جهان اسلام، علوم پزشکی ایران.